ควาย ข้าว และชาวนา

ครูนายส์ใจดี

สรุปใจความสำคัญ

บรรยากาศวันแรกของการเปิดค่าย “ควาย ข้าว และชาวนา” ที่พี่โมกของเด็ก ๆ จัดเป็นประจำทุกปี ใช้เวลา ๑๐ วัน ในการเข้าค่ายอบรม มีเด็กทั้งชายหญิง อายุตั้งแต่ ๑๓-๑๕ ปี เข้าอบรมเต็มจำนวน ทุกครั้งในการเข้าค่ายเด็กทุกคนต้องช่วยเหลือตนเองได้ ใช้ชีวิตเยี่ยงชาวนา ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใด ๆ

สรุปใจความสำคัญ

ส่วนตัวพี่โมก เองนั้นเป็นชายหนุ่มลูกหลานชาวนา พอเรียนจบปริญญาตรีทางด้านการเกษตร ด้วยคะแนนสูงลิ่วก็กลับบ้านเกิด เพื่อสืบทอดอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่รุ่นปู่จนมาถึงพ่อ ด้วยการประกาศตัวเป็นชาวนา

สรุปใจความสำคัญ

วันนี้เป็นวันเปิดค่ายวันแรก พี่โมกในชุดชาวนามีผ้าขาวม้าเคี่ยนเอว กำลังขี่ควายให้วิ่งเป็นวงกลมให้เด็ก ๆ ที่มาเข้าค่ายชม พอลงจากหลังควายพี่โมกก็ชักชวนเด็ก ๆ ให้มารู้จักกับ “ลุงดำ” ซึ่งเป็นควายตัวที่พี่โมกขี่ พี่โมกให้น้อง ๆ เข้ามาจับตัว จับขา และสวัสดี “ลุงดำ” ด้วย

สรุปใจความสำคัญ

จากนั้นก็สนทนากันเรื่องควายว่า ควายไม่ได้โง่นะ บอกให้ยิ้ม “ลุงดำ” ก็ยิ้มให้ ควายสามารถทำอะไร ๆ ได้หลายอย่าง แต่ต้องผ่านการฝึกมาก่อน ต้องมีการสนตะพาย(ร้อยเชือกที่จมูก) เพื่อจะได้บังคับควายในการฝึกใช้งานให้ทำตามคำสั่ง

สรุปใจความสำคัญ

เรื่องราวของควายหยุดชะงักลงเมื่อพี่โจ้กับพี่แสงผู้ช่วยพี่โมกเข้ามาขัดจังหวะ เพื่อขออนุญาตไปช่วยลุงพูดเจ้าของนาถัดไปซ่อมควายเหล็ก(รถแทรกเตอร์)ก่อน เพราะเสียหายมาหลายวัน น้ำมันก็หมด ทำให้ไถนาไม่ได้

สรุปใจความสำคัญ

พี่โมกจึงอนุญาตแล้วก็บอกกับเด็ก ๆ ว่า นาของพี่โมกใช้ควายไถนาจึงไม่ต้องซ่อมควาย และควายก็กินหญ้า จึงไม่ต้องเสียค่าน้ำมัน พี่โมกยังบอกกับเด็ก ๆ อีกว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสการใช้ควายไถนาทำให้ชาวนาพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องกู้หนี้ ยืมสิน”

สรุปใจความสำคัญ

วันรุ่งขึ้นเป็นบทเรียนที่เด็ก ๆ ต้องดูแลควายในคอกถึง ๒๐ ตัว ครึ่งหนึ่งเป็นควายอยู่ในระยะใช้งาน อีกครึ่งหนึ่งเป็นลูกควาย และควายที่ปลดระวางแล้ว ซึ่งมี “ลุงดำ” รวมอยู่ด้วย

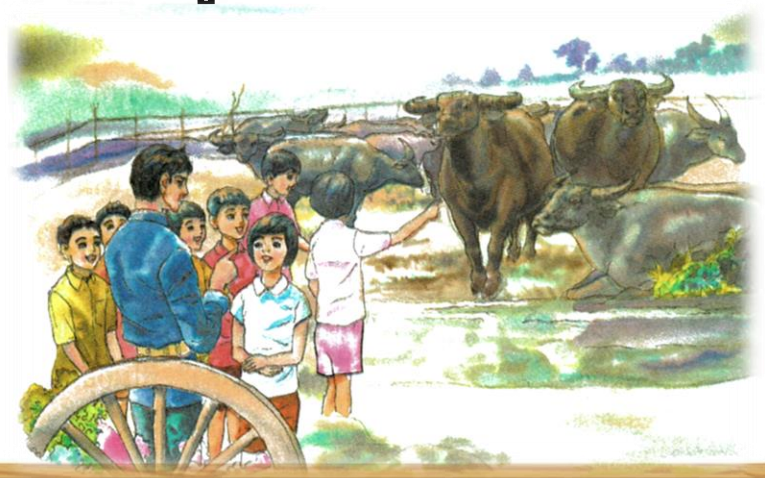

สรุปใจความสำคัญ

เคยมีคนแนะนำให้พี่โมกขายควายที่ปรดระวางแล้วไปโรงฆ่าสัตว์ แต่พี่โมกไม่ขายเพราะมีความคิดว่าลุงควายป้าควายเหล่านี้มีบุญคุณแก่เรา ทำให้เรามีข้าวกิน มีบ้านอยู่ แม้พวกเขาจะแก่และทำงานไม่ได้ก็จะเลี้ยงดูต่อไปจนกว่าพวกเขาจะแก่ตายกันไปเอง

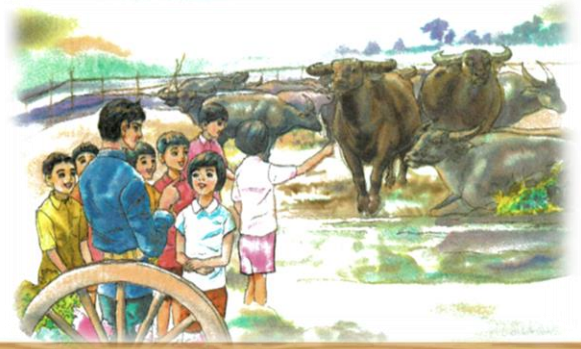

สรุปใจความสำคัญ

ควายกินหญ้าไม่เลือกชนิด กินได้ทั้งหญ้าอ่อนและหญ้าแก่ หากไม่มีหญ้าสดก็กินฟางข้าวได้ เด็ก ๆ ช่วยกันเอาหญ้าให้ควายกิน เติมน้ำใส่ราง ทำความสะอาดคอก โดยโกยมูลควายออกแล้วนำไปกองไว้ที่ลาน ทำปุ๋ยหมัก ซึ่งเด็ก ๆ จะต้องลงมือทำปุ๋ยหมักเองด้วย

สรุปใจความสำคัญ

คนที่จะเป็นชาวนาต้องรู้จักเครื่องมือทำนา เช่นคันไถ แอก คราดและวิธีการไถ ซึ่งมีทั้ง“ไถดะ”และ“ไถแปร”

“ไถดะ” คือ การไถเพื่อเปิดหน้าดินแนวตั้งทิ้งไว้ ๗-๑๐ วัน

“ไถแปร” คือ การไถรอบสองตามแนวขวาง แล้วปล่อยทิ้งไว้ระยะหนึ่ง เพื่อให้ดินได้รับแสงแดดเต็มที่เพราะจะทำให้ดินมีคุณภาพ

สรุปใจความสำคัญ

จากนั้นก็จะใช้คราดเหล็กคราดดินให้ร่วนซุย รอน้ำเข้านาเพื่อปลูกข้าวต่อไป เด็กบางคนเพิ่งรู้ว่าข้าวมีหลายสี ได้แก่ สีครีม สีแดง สีน้ำตาลเข้ม สีน้ำตาลเทา และสีม่วงเข้ม ซึ่งก็คือ “ข้าวกล้อง” นั่นเอง

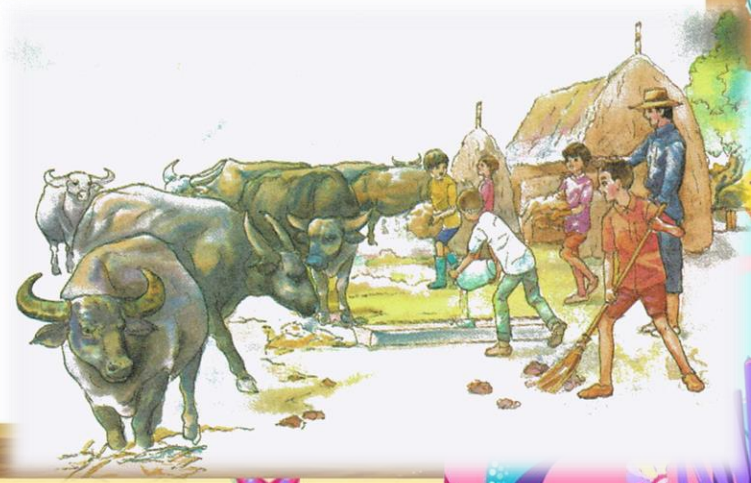

สรุปใจความสำคัญ

เด็กชายโด่งสงสัยว่า ข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือ และข้าวสารต่างกันอย่างไรพี่ ๆ จึงช่วยกันอธิบายให้น้อง ๆ ฟัง

“ข้าวกล้อง” คือ ข้าวเปลือกที่กะเทาะเอาส่วนเปลือกที่หุ้มเมล็ดออกเท่านั้น คุณค่าทางอาหารยังอยู่ครบ

สรุปใจความสำคัญ

“ข้าวซ้อมมือ” เป็นวิธีการสมัยโบราณที่ใช้ครกตำข้าวให้เปลือกแตก แล้วใช้กระด้งฝัดข้าวแยกเปลือกให้ปลิว ออกจากข้าว แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรสีข้าว พอสีข้าวให้เป็นข้าวกล้องแล้วก็เอามาขัดสีอีกครั้ง กลายเป็นข้าวซ้อมมือ สารอาหารหายไปบ้าง ข้าวกล้องที่ขัดสีหลาย ๆ ครั้งจนเป็นสีขาวใสทำให้คุณค่าทางอาหารหมดไป

สรุปใจความสำคัญ

มีชาวนาหลายคนที่มาทำนากับพี่โมก เคยเป็นเจ้าของนามาก่อนขายนาของตัวเองไป พอได้เงินมาก็ใช้จ่ายอย่างประมาท พอเงินหมดจึงต้องกลายมาเป็นลูกจ้างเขา และผู้ที่กว้านซื้อนาไปก็เป็นนายทุนต่างชาติที่หวังจะยึดครองแผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์ของไทย

สรุปใจความสำคัญ

พี่โมกทำนาแบบ **นาหว่าน** คือ การนำพันธุ์ข้าวเปลือกไปแช่น้ำ พอมีตุ่มงอกออกมา เรียกว่า “ข้าวงอก” จึงนำไปหว่านในนา คนหว่านจะต้องมีประสบการณ์สูง ข้าวจึงจะได้ระยะและให้ผลผลิตเต็มที่

สรุปใจความสำคัญ

เด็ก ๆ ชาวค่ายพี่โมกให้ทำนาโยน เพราะมีระยะเวลาสั้น ๆ จะได้เห็นผลงานการปลูกข้าวได้เร็วกว่า พี่โมกจะเพาะต้นกล้าไว้ในกระบะก่อน แล้วเด็ก ๆ จึงไปเคาะกระบะแล้วรวบต้นกล้าใส่ในตะแกรงโปร่ง สะพายเฉียงไหล่แล้วเริ่มปฏิบัติการ

สรุปใจความสำคัญ

โดยโยนต้นข้าวลงในนาที่มีน้ำครึ่งหน้าแข้ง โยนไปก็ถอยหลังไปจนต้นกล้าเต็มพื้นที่ ทุกคนทั้งสนุก และทั้งเหนื่อย มีใครคนหนึ่งพูดเปรย ๆ ออกมาว่า “แล้วต้นกล้าจะโตทันให้เขาเกี่ยวไหม” พี่ ๆ ทั้งสามไม่ตอบโต้ ได้แต่ยืนหัวเราะ

สรุปใจความสำคัญ

นาแห่งนี้พี่โมกบอกว่าไม่ใช้สารเคมีเด็ดขาด จะใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง คือใช้แมลงกำจัดแมลงด้วยการปลูกดอกไม้ที่มีเกสรมาก ๆ ไว้ตามคันนา เช่น ทานตะวัน เบญจมาศ เพราะเป็นแหล่งอาหารของแมลง และแมลงเหล่านี้ก็จะช่วยกำจัดเพลี้ยและหนอนกอที่มาทำลายต้นข้าว ชาวนายังมีรายได้จากการตัดดอกขายอีกด้วย

สรุปใจความสำคัญ

เช้าวันนี้พี่ ๆ ก็พาน้อง ๆ ไปเกี่ยวข้าวในแปลงนาที่วางแผนปลูกไว้ก่อนล่วงหน้า เด็ก ๆ พากันงง แต่ก็ดาหน้าช่วยกันเกี่ยวข้าวอย่างตั้งอกตั้งใจเหมือนกัน “การลงแขกเกี่ยวข้าว” ของชาวนาที่ผลัดกันไปช่วยเกี่ยวข้าวในนาของเพื่อนบ้าน จนเสร็จเป็นราย ๆ ไป

สรุปใจความสำคัญ

แม้ชีวิต ๑๐ วัน ในค่ายไม่สุขสบาย เด็ก ๆ ต้องทำงานหนัก แต่ผลที่ออกมาทำให้ใจพวกเขาเป็นสุขเหลือเกิน ประเทศไทยมีดินดีอุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการเป็นประเทศเกษตรกรรม ควาย ข้าว และชาวนา เป็นภูมิปัญญาของไทยตั้งแต่เดิม คนรุ่นหลังควรช่วยกันดูแลและส่งเสริมให้ดำรงอยู่สืบไป

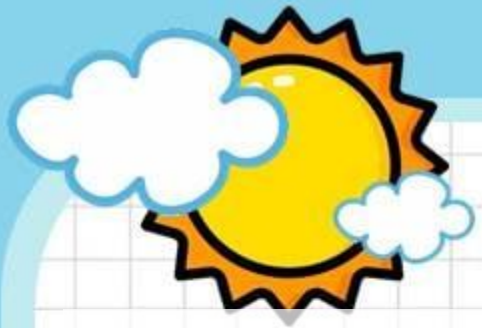

อ่านเสริม

ประเพณีลงแขกทำนา

ไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก การทำนาเป็นงานหนัก ในฤดูทำนาต้องใช้แรงงานถึง ๔ ครั้ง คือ ดำนา เกี่ยวข้าว นวดข้าว และเก็บข้าวเข้ายุ้งฉาง ในอดีตจึงเกิดประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงความชาญฉลาดและความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อของคนไทย คือ ประเพณี ลงแขกทำนา

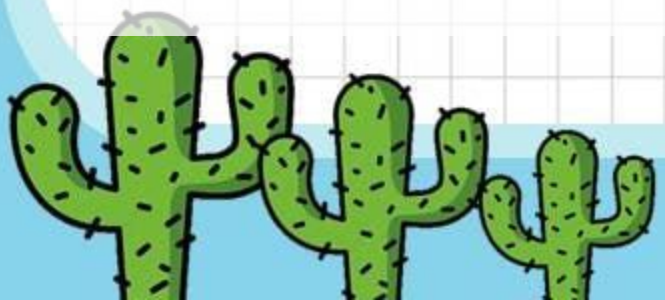

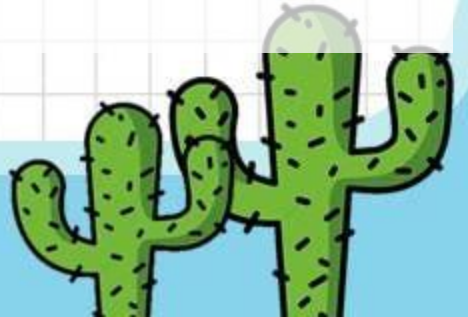

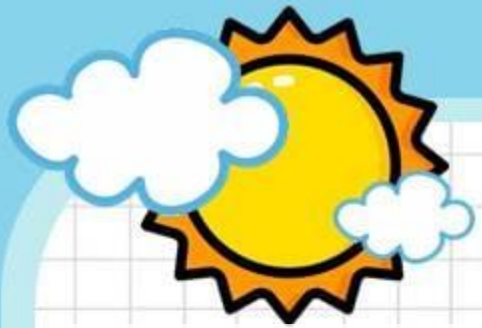

อ่านเสริม

ประเพณีลงแขกทำนา

บ้านใดต้องการแรงงานมาช่วยทำนาช่วงเวลาใด ก็จะบอกกล่าวกันไป เมื่อถึงวันนัดหมาย เจ้าของนาจะนำธงมาปักที่นาของตน คนที่มาช่วยงาน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็น “แขก” ก็จะช่วยจนงานสำเร็จ ต่อจากนั้นก็จะเวียนช่วยบ้านอื่นตามที่ขอมา

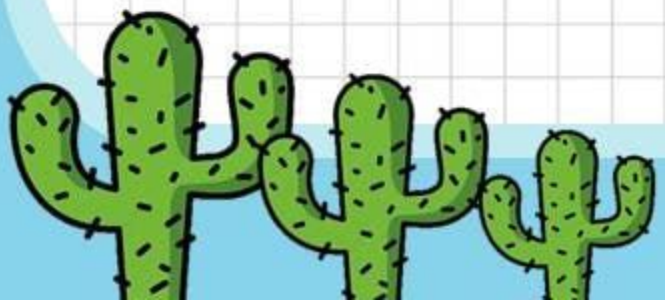

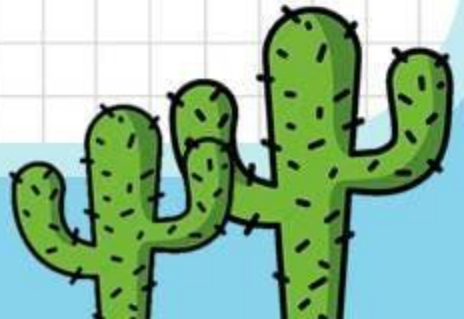

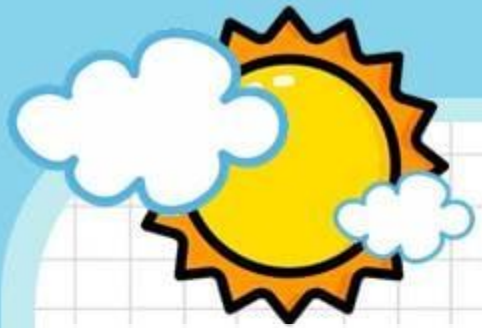

อ่านเสริม (ต่อ)

ประเพณีลงแขกทำนา

การลงแขกทำนา ช่วยให้งานหนักของกลุ่มชาวนาสำเร็จในเวลาอันสั้น และเป็นการปลูกฝังความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ความเหน็ดเหนื่อยขณะทำงานจะผ่อนคลาย ด้วยความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

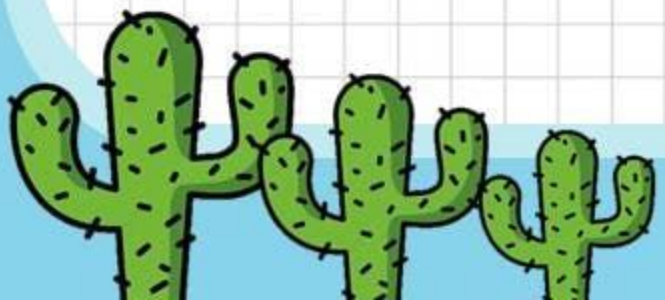

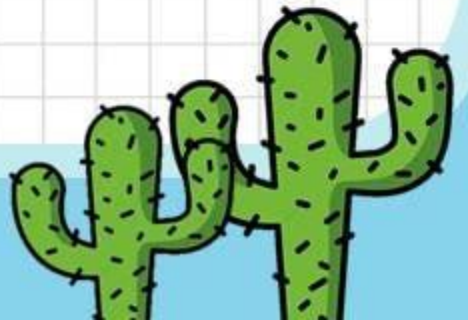

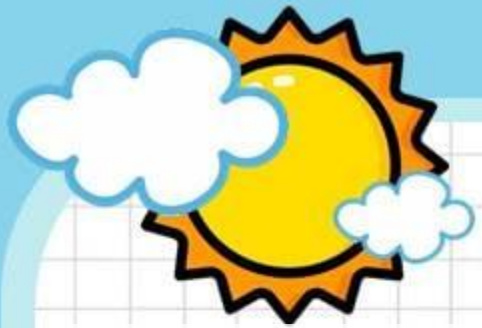

อ่านเสริม (ต่อ)

ประเพณีลงแขกทำนา

เนื่องจาก จะมีการร้องเพลงและการละเล่นสนุกสนาน เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต้นกำรำเคียว ในภาคกลาง การเล่นผญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น เมื่อเสร็จงานก็จะร่วมกันรับประทานอาหารที่เจ้าภาพจัดเตรียมไว้ และพูดคุย เล่านิทาน ทายปริศนากันอย่างสนุกสนาน

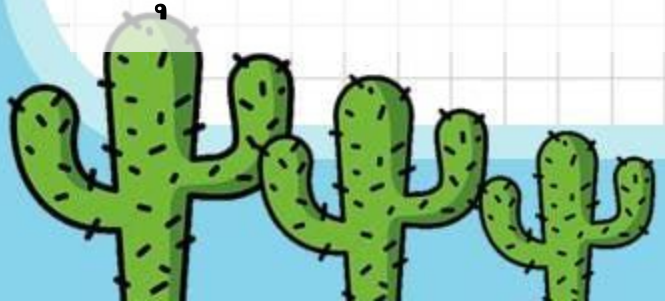

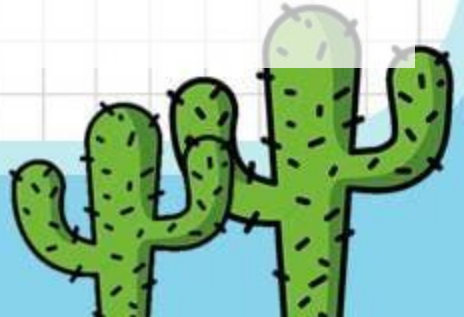

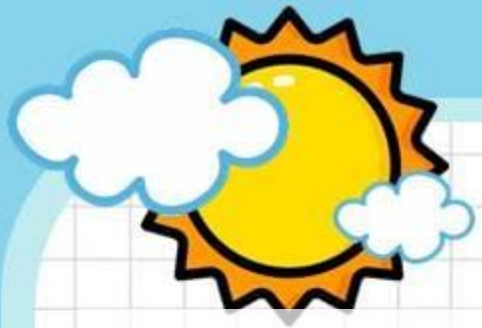

อ่านเสริม (ต่อ)

ประเพณีลงแขกทำนา

การร่วมแรงร่วมใจกันทำนาในช่วงเวลาหนึ่งของชาวนา หรือที่เรียกว่า “ประเพณีลงแขก” นี้ มีมาช้านาน นอกจากการทำนาแล้ว ยังใช้ในงานไร่ งาน สวนและอื่นๆ ด้วย ปัจจุบันความนิยมจ้างแรงงานและการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานคนมีมากขึ้น ประเพณีลงแขกทำนาและอื่นๆ จึงแทบไม่มีให้เห็นกันแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

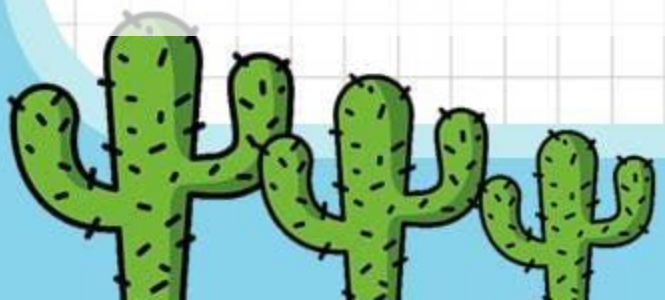

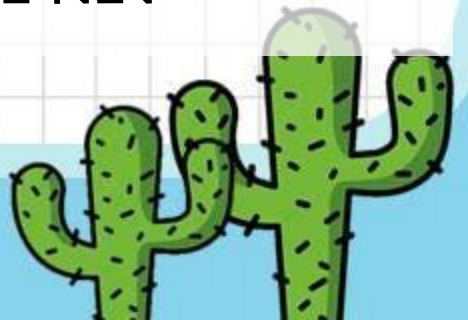

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
คราด	เครื่องมือทำไร่ทำนาใช้วัวหรือควายลาก ลักษณะเป็นคาน มีซี่ห่าง ๆ กัน มีคันชักสำหรับ ลากขี้หญ้าและทำให้ดินที่ไถแล้วไม่เกาะกัน
ควายเหล็ก	เครื่องจักรที่ใช้ไถนาแทนควาย มีคนขับเวลาไถ

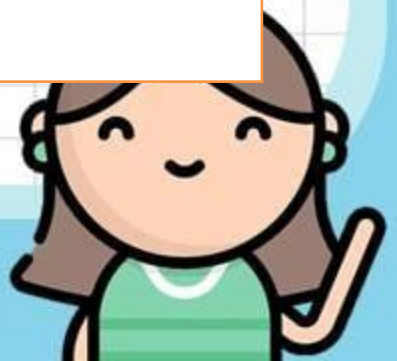

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
คันไถ	เครื่องมือทำไร่ทำนาชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย คันชัก หาง(ที่สำหรับโยงเชือกชัก) เป็นต้น ใช้วัวหรือควายลากไปเพื่อกลับดิน
คาวบอย	คนเลี้ยงวัว เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า โคบาล

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
เคียว	เครื่องมือเกี่ยวข้าวและหญ้า ทำด้วยเหล็กรูปโค้ง มีคม
ฉาง	สิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่สำหรับเก็บข้าวหรือ เกลือ

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
ต้นกล้า	ต้นข้าวที่เพาะไว้สำหรับย้ายไปปลูกในนา โดยทั่วไปเรียกพืชที่เพาะไว้สำหรับย้ายไปปลูกที่อื่นว่า กล้า
เทียม	เอาสัตว์ผูกเข้ากับพาหนะต่างๆ หรือคราดไถ เช่น เทียมเกวียน เทียมแอก

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
นายทุน	ผู้ลงทุนประกอบการหรือออกทุนให้ผู้อื่นประกอบกิจการ
นายหน้า	บุคคลผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคล ๒ ฝ่าย เข้าทำสัญญากัน

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
เบิ่ง	จ้องดู, แหงนดู (ภาษาถิ่นอีสาน)
ปลดระวาง	หมดหน้าที่แล้ว
ผญา(ผะ-หยา)	ถ้อยคำ สำนวน คำคม สุภาษิตสอนใจของคนอีสาน

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
ฝัด	อาการที่แยกของเบาออกจากของหนักโดยกระดกภาชนะ เช่น กระดัง ขึ้นลงค่อนข้างเร็วเพื่อสะบัดแกลบ รำ หรือผงออกจากข้าว
เพลี้ย	ชื่อแมลงขนาดเล็กมีหลายชนิด ทำลายพืชต่าง ๆ

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
สนตะพาย	กิริยาที่เอาเชือกร้อยช่องจมูกวัว ควายที่เจาะซึ่งเรียกว่า ตะพาย ใช้โดยปริยายแก่คนว่าถูกสนตะพาย หรือยอมให้เขาสนตะพาย หมายความว่า ถูกบังคับให้ยอมทำตามด้วยความจำใจ ความหลง หรือความโง่เขลาเบาปัญญา

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
หนอนกอข้าว	ชื่อหนอนของผีเสื้อซึ่งเจาะกินเข้าไปในลำต้นข้าว ทำให้ข้าวไม่ออกรวงหรือออกรวงแต่เมล็ดลีบเป็นสีขาว ส่วนใหญ่เป็นหนอนของผีเสื้อชีปะขาว

อ่านเพิ่ม เติมความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
หนามยอก เอาหนามบ่ง	ตอบโต้หรือแก้โดยวิธีการทำนองเดียวกัน (สำนวน)
แอก	ไม้วางบนคอวัวหรือควาย ใช้ไถนา คราด หรือ เทียมเกวียน

อ่านเพิ่ม เติมความรู้

อักษร ๓ หมู่

ไตรยางศ์ หรือ อักษรสามหมู่ ได้แก่

อักษรกลาง	อักษรสูง	อักษรต่ำ	
		อักษร**คู่**	อักษร**เดี่ยว**
พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มี ๙ ตัว คือ ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ	พื้นเสียงเป็นเสียง จัตวา มี ๑๑ ตัว คือ ข ฃ น ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห	พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๔ ตัว จัดได้ ๗ คู่ คือ ค ฅ ฆ - ข ฃ ช ฌ - ฉ ซ - ศ ษ ส ท ฑ ฒ ธ - ฐ ถ พ ภ - ผ ฟ - ฝ	พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ ไม่มีเสียงคู่กับอักษรสูง มี ๑๐ ตัว คือ ง ญ ณ น ม ย ร ล ว ฬ

อ่านเพิ่ม เติมความรู้

คำเป็นคำตาย

คำเป็นคำตาย มีลักษณะ ดังนี้

คำเป็น	คำตาย
ประสมด้วยสระเสียง**ยาว** ไม่มีตัวสะกด	ประสมด้วยเสียง**สั้น** ไม่มีตัวสะกด
มีตัวสะกดแม่ **กง กน กม เกย เกอว**	มีตัวสะกดแม่ **กก กด กบ**
ประสมด้วยสระ อำ ไอ ใอ เอา	

ตัวอย่าง

ลมชายทุ่ง**พัด**ต้นข้าวพลิ้วไหว ฝูง**นก**ลง**จิกลูก**สีแดงของต้น**ตะขบ**ใหญ่ **เด็กปรบ**มือกันกราว **พยักพเยิด**เห็นพ้องต้องกัน ลุงดำรุ่นริมฝีปากบนและล่างให้**เปิดออก** ยิ้มให้ผู้ชม

* **สีแดง**เป็นคำตาย นอกนั้นเป็นคำเป็น

การผันวรรณยุกต์

๑. อ่านและพิจารณาการผันวรรณยุกต์ที่เป็นอักษรกลาง สูง ต่ำ คำเป็นและคำตาย

หมู่อักษร	พยางค์คำ	เสียงวรรณยุกต์				
		สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรกลาง						
คำเป็น	กา จาง	กา จาง	ก่า จ่าง	ก้า จ้าง	ก๊า จ๊าง	ก๋า จ๋าง
คำตาย	ปะ บาด	– –	ปะ บาด	ป้ะ บ้าด	ป๊ะ บ๊าด	ป๋ะ บ๋าด

การผันวรรณยุกต์

๑. อ่านและพิจารณาการผันวรรณยุกต์ที่เป็นอักษรกลาง สูง ต่ำ คำเป็นและคำตาย

หมู่อักษร	พยางค์คำ	เสียงวรรณยุกต์				
		สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรสูง						
คำเป็น	ขำ	–	ข่ำ	ข้ำ	–	ขำ
	สาน	–	ส่าน	ส้าน	–	สาน
คำตาย	ผุ	–	ผุ	ผุ้	–	–
	หก	–	หก	ห้ก	–	–
	สาด	–	สาด	ส้าด	–	–

การผันวรรณยุกต์

๑. อ่านและพิจารณาการผันวรรณยุกต์ที่เป็นอักษรกลาง สูง ต่ำ คำเป็นและคำตาย

หมู่อักษร	พยางค์คำ	เสียงวรรณยุกต์				
		สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรต่ำ						
คำเป็น	คำ	คำ	–	ค่ำ	ค้ำ	–
	งาม	งาม	–	ง่าม	ง้าม	–
คำตาย	คะ	–	–	ค่ะ	ค้ะ	ค๋ะ
	แซ่บ	–	–	แซ่บ	แซ้บ	แซ๋บ
	เลือก	–	–	เลื่อก	เลื้อก	เลื๋อก

การผันวรรณยุกต์

๒. อ่านและผันวรรณยุกต์อักษรต่ำ คำเป็น ให้ครบทุกเสียง โดยใช้อักษรสูงหรืออักษรกลางช่วย

คำ	เสียงวรรณยุกต์					หมายเหตุ
	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา	
ชา	ชา	ฉ่า	ช่า ฉ้า	ช้า	ฉา	ใช้อักษรสูง ฉ ช่วย
คาย	คาย	ข่าย	ค่าย ข้าย	ค้าย	ขาย	ใช้อักษรสูง ข ช่วย
มัน	มัน	หมั่น	มั่น หมั้น	มั้น	หมัน	ใช้อักษรสูง ห นำ
ยา	ยา	อย่า	ย่า อย้า	ย้า	อย๋า	ใช้อักษรกลาง อ นำ

ความหมายของคำ

คำ ประกอบด้วย **รูป เสียง** และ**ความหมาย** เมื่อพิจารณาด้านความหมาย พบว่า ความหมายของคำมีอยู่ ๒ แบบ คือ **ความหมายตรง** และ**ความหมายเปรียบเทียบ** หรือ **ความหมายแฝง**

คำ	ความหมายตรง	ความหมายเปรียบเทียบ (แฝง)
ไถ	พ่อไถนาเสร็จแล้ว	ใคร ๆ ก็รู้ว่าเราเป็นดาวไถประจำบ้าน
ทำนา	ชาวนาทำนาปีละ ๒ ครั้ง	เขาชอบทำนาบนหลังคน
สนตะพาย	เราสนตะพายควายเพื่อบังคับให้มันทำตามคำสั่ง	อย่าปล่อยให้เธอสนตายหลอกใช้อยู่เลย

ความหมายของคำ

คำบางคำเขียนต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาก เช่น

คน	–	มนุษย์
พระจันทร์	–	ศศิธร
ตาย	–	เสียชีวิต
กิน	–	รับประทาน
คำพูด	–	วจี

คำเหล่านี้เรียกว่า **คำพ้องความ** หรือ **คำไวพจน์** เมื่อจะใช้ควรเลือกให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล

ความหมายของคำ

คำบางคำเขียนต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาก เช่น

คำเหล่านี้เรียกว่า **คำพ้องความ** หรือ **คำไวพจน์** เมื่อจะใช้ควรเลือกให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล โดยพิจารณากลุ่มคำข้างเคียงหรือบริบทในประโยค เช่น

พระจันทร์มีแสงนวลเย็นตา (ใช้ในภาษาทั่วไป)

ศศิธรแจ่มกระจ่างกลางนภา (ใช้ในคำประพันธ์)

สายน้ำย่อมไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ (ใช้ในภาษาทั่วไป)

หากตราบใด**สายนที**ที่ยังไหล (ใช้ในคำประพันธ์)

เด็ก ๆ กำลัง**กิน**อาหารที่โรงอาหาร (ใช้ในภาษาพูดทั่วไป)

วันนี้คุณย่า**รับประทาน**อาหารได้มาก (ใช้ในภาษาสุภาพ)

การเขียนสื่อสาร

การเขียนเพื่อสื่อสารความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และความต้องการ ผู้เขียนควรรู้จักการเลือกใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่สอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์ของการเขียน การใช้ภาษาในการสื่อสาร

การใช้ภาษาในการสื่อสารควรใช้คำถูกต้องตรงตามความหมาย เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ใช้ภาษาให้กระชับ สละสลวย และชัดเจนว่าต้องการอะไรอย่างไร จะช่วยให้ผู้ฟังโต้ตอบหรือปฏิบัติตามได้ตรงความต้องการ เช่น

เด็กพันธุ์ใหม่หัวใจชาวนาลงพื้นที่ปฏิบัติการ ทุกคนก้าวลงนาที่มีน้ำครึ่งแข้ง ยืนดาหน้าแบ่งระยะ กะจังหวะโยนให้พอเหมาะต้นข้าว ลอยละลิ่วหล่นในน้ำเสียงดังจ๋อมแจ๋ม โยนไปถอยหลังไปจนต้นกล้า เต็มพื้นที่

การเขียนสื่อสาร (ต่อ)

- การเลือกใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จุดประสงค์	การใช้ภาษา	รูปแบบการเขียน
เขียนให้ความรู้	ภาษาเป็นทางการ เรียบเรียงข้อความโดยลำดับความรู้และอธิบายศัพท์ยาก	• ความเรียง • เขียนอธิบาย หรือบรรยายความรู้ • มีตัวอย่างประกอบ

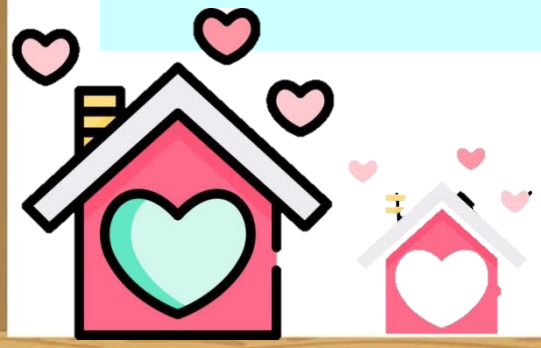

การเขียนสื่อสาร (ต่อ)

❑ การเลือกใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จุดประสงค์	การใช้ภาษา	รูปแบบการเขียน
เขียนให้ความบันเทิง	• เลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน สอดคล้องกับรูปแบบการเขียน • ใช้ภาษาพูดและบทสนทนาที่เหมาะสมกับเรื่อง ในกรณีที่มีตัวละคร • แสดงความคิดเห็นประกอบอย่างเหมาะสม	เขียนเล่าเรื่อง เช่น เขียนเป็นนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ

การเขียนสื่อสาร (ต่อ)

- การเลือกใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

จุดประสงค์	การใช้ภาษา	รูปแบบการเขียน
เขียนแสดงความต้องการ	เลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนที่เป็นทางการหรือกึ่งทางการให้สอดคล้องกับรูปแบบการเขียน	จดหมาย ประกาศ โฆษณา เชิญชวน

ชวนกันคิด ช่วยกันตอบ

๑. ผ้าขาวม้าได้ชื่อว่า “ผ้าสารพัดประโยชน์” ช่วยกันคิดว่ามีประโยชน์ อย่างไรบ้าง

๒. เครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน มีอะไรบ้าง

๓. นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดเห็นอย่างไรกับคำที่ว่า “โง่อย่างกับควาย”

๔. ถ้านักเรียนได้มรดกเป็นที่ดินทำนา นักเรียนจะทำอย่างไรกับที่ดินนั้น เพราะเหตุใด

๕. ข้าวมีหลายชนิด และมีหลายสีนั้น นักเรียนรู้จักข้าวอะไรบ้าง

๖. ประเพณีลงแขกทำนาในอดีต จะสืบทอดปรับใช้ในปัจจุบันได้อย่างไร

ชวนกันอภิปราย

“การใช้ควายไถนา ทำให้ชาวนาพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน”
นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ยกเหตุผลมาประกอบ

ชวนกันจัดกลุ่ม

จัดกลุ่มชื่อนักเรียนในห้องตามหัวข้อดังนี้

๑. ชื่อที่เป็นคำเป็น

๒. ชื่อที่เป็นคำตาย

๓. ชื่อที่เป็นทั้งคำเป็น คำตาย

๔. ชื่อที่มีอักษรสูงเป็นพยัญชนะต้น

๕. ชื่อที่มีอักษรกลางเป็นพยัญชนะต้น

๖. ชื่อที่มีอักษรตายเป็นพยัญชนะต้น

จบบทเรียน